

REVISIÓ DE LA HISTÒRIA

Pere el Gran, un rei políticament incorrecte

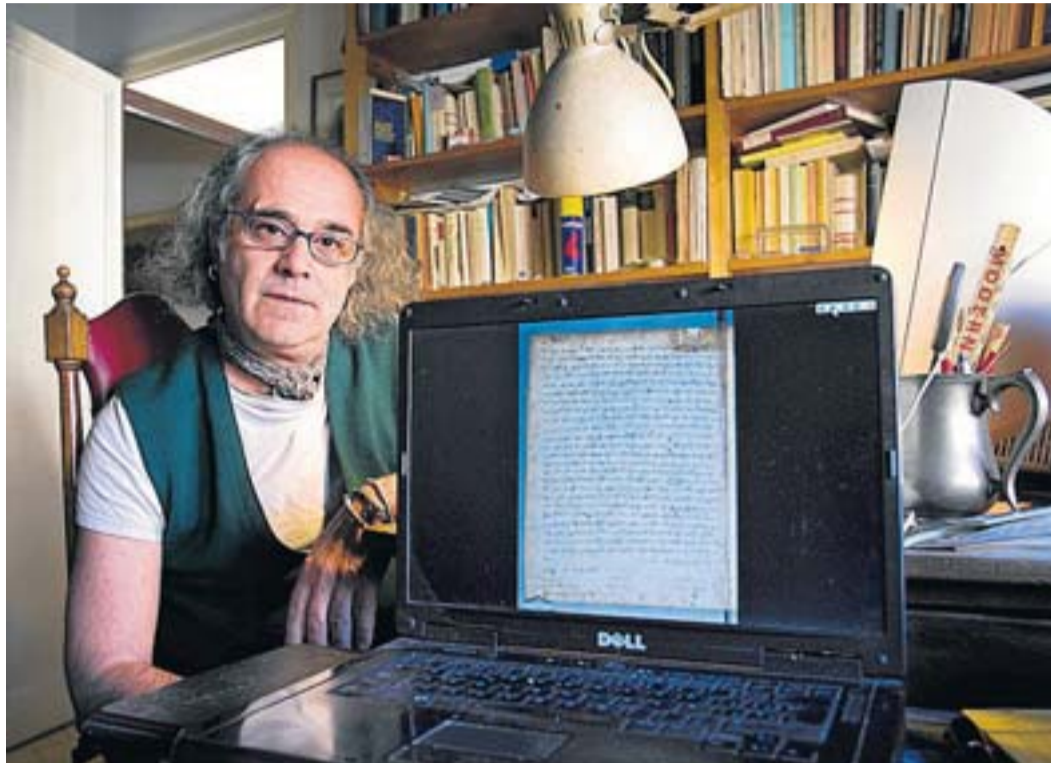
L'historiador italià Stefano Maria Cingolani desvela que era autoritari i magnètic

Autoritari, magnètic, molt segur d'ell mateix i hàbil en la propaganda política i en la guerra. Així era, segons Stefano Maria Cingolani, Pere el Gran, el rei que va conquerir Sicília i va derrotar el Papa.

SÍLVIA MARIMON

BARCELONA. “Pere el Gran és un rei políticament incorrecte als ulls sensibles i ètics del segle XXI”, deixa anar l'historiador italià Stefano Maria Cingolani, autor de *Pere el Gran. Vida, actes i paraula* (Editorial Base). No era magnànim ni pactista “sinó monàrquic i autoritari”. L'amor incondicional i ardent amb la reina Constança, descrit pel cronista medieval Ramon Muntaner, és un altre mite romàntic –les aliances matrimonials a l'Edat Mitjana deixaven poc espai a les nobles i baixes passions– que Cingolani polvoritza amb arguments contrastats. L'historiador italià dedica fins i tot un epíleg a l'“ombrívola” figura de la filla del rei Manfred I de Sicília, declarada beata per l'Església catòlica: “La meva imatge de Constança ha canviat molt al llarg del llibre, sobretot des del moment que vaig descobrir el testament, inèdit fins ara, que estava als arxius de la Corona d'Aragó”.

Pere el Gran va ser el rei que va conquerir Sicília i Malta, que va obrir a la Corona d'Aragó les portes d'Itàlia i de la Mediterrània central i oriental i que va vèncer les grans potències del seu temps, el rei de França, el rei de Nàpols i el Papa. Però és difícil saber qui era realment el rei de la Corona d'Aragó. El seu pare, Jaume I, va deixar més de 500 pàgines escrites, però ell pràcticament no va redactar res: “Tan sols hi ha algunes cartes, perquè li agradava envoltar-se d'una certa aura de misteri, no volia que ningú sabés què pensava ni què planificava”, explica Cingolani. Després de passar-se mesos rastrejant el mite i la realitat de l'home que Muntaner

Per escriure el llibre Cingolani va consultar uns 200 pergamins, més de 6.000 manuscrits i 20.000 documents. La major part de la documentació era inèdita. PERE VIRGILI

va arribar a comparar amb el bell i diví Alexandre el Gran –“el 90 per cent de la documentació que he consultat és inèdita”, recalca l'historiador– s'ha anat apropant a un Pere el Gran que té poc o res a veure amb el que descrivien les cròniques medievals: “No era ni un gran cavaller, ni un magnànim ni un gran pactista. Era una persona molt segura de si mateixa, era molt desconfiat, un gran estrateg polític i un gran diplomàtic amb visió europea, cosa que el seu pare no tenia”.

Un estrateg brillant

També va ser un home molt hàbil en la propaganda política i en la guerra. “Conscient del seu potencial i del de l'enemic, no va recórrer mai a la batalla campal ni al cos a cos, va fer més una guerra de guerrilles, planificava atacs imprevistos, practicava

Autoestima Catalunya tendeix a creure's derrotada i contra el món

la guerra de desgast i es pot dir que va se l'inventor de la potència naval catalana”, explica Cingolani.

En la seva opinió, els reis catalans han estat poc estudiats. L'historiador en dona la culpa a la historiografia catalana: “Pere el Gran és tot el contrari de la imatge que Catalunya ha anat construint de la seva història, ja que és un guanyador”. Som, des del punt de vista de l'autor, un poble que tendeix a creure's “derrotat i contra el món”. I afegeix: “Pere el Gran és un rei que demostra que si vols, pots. Si Catalunya vol canviar el seu tarannà i el seu model d'identificació ha de mirar més enllà. ¿Per què en lloc de celebrar l'11 de setembre del 1714, que és una derrota, no se celebra el 4 de setembre del 1282, el dia en què l'estol català va desembarcar a Palerm?” Ho deixem aquí. —

Epígraf

Tombes obertes, morts perseguides i testaments reveladors

El rei desenterrat

Pere el Gran va ser desenterrat al març. Entre altres coses, es va saber que havia tingut molt bona salut i que, per a l'època, era extraordinàriament alt: 1,73 centímetres. El misteri, que estudia Cingolani, és qui hi ha en una altra tomba, fent companyia a Pere, al seu fill, Jaume II, i a la dona d'aquest segon Blanca d'Anjou, al Reial Monestir de Santes Creus. Podria ser Ferran Sanxis, el germanastre a qui Pere el Gran va fer matar, o bé un altre Ferran, que feia d'espia a París.

La mort de Sanxis

Pere el Gran, quan el seu pare Jaume I encara vivia, ja va intentar fer matar el germanastre amb l'argument que havia intentat emmetzinar-lo. El següent intent, però, va ser més reeixit. Sanxis va liderar una revolta de nobles catalans i aragonesos. En ser derrotat, Pere el Gran va ordenar que l'ofeguessin al Cinca.

El despit de la reina

El testament de Constança revela, segons Cingolani, la veritat sobre la seva relació amb Pere el Gran. Un exemple: “La reina encarrega les misses i diu «per la salut meua i dels meus», però en cap moment menciona l'espòs”. L'autor explica: “La reina no té la mínima intenció de ser enterrada al costat del marit. Va ser obedient, però segurament ni estava d'acord amb el seu marit ni se l'estimava”.

Assange, Maquiavel i coses que volen

Es fan públics un pila de documents de la diplomàcia nord-americana i el nom de Maquiavel torna a aparèixer arreu, en articles i tertúlies, per fer de papu. I trobo que és injust. D'entrada cal dir que el florentí va tenir una carrera política força breu, catorze anys, i que es va dedicar a la diplomàcia. Quan els Mèdici recuperen el poder és acusat de conspiració i empresonat. Salva la pell i s'instal·la a pagès, on es dedica a escriure –sobretot teatre, mireu si era mal bitxo–. L'home va concebre *El príncep* com un regal als Mèdici en un intent desesperat de fer-se perdonar mostrant la

seva perspicàcia política. No era una obra destinada a fer-se pública i per això resulta tan sincera. I també tan poc moral com el manual d'una rentadora. Rectifico. Avui aquests manuals ja parlen d'estalviar aigua i salvar el planeta.

Si el regal hagués fet el seu efecte, en tornar a Florència Maquiavel hauria recuperat l'obra per destruir-la. No ho va fer i *El príncep* és un text important perquè s'hi deslliga la política de la moral. I aquest pas és important en l'escissió entre raó i fe, entre veritat i bé. Plató (i després Plotí i Agustí) defineix un món on veritat, bellesa i bé són la ma-

OPINIÓ

CAFÈ I DIARI

‘El príncep’ és tan moral com el manual d'una rentadora

teixa cosa. Això era molt bonic però ficava al mateix llit coneixement i moral, ciència i religió.

Quan neix la filosofia, quan a l'àgora discutir esdevé un espectacle de masses i un esport popular, apareix una indústria pròspera anomenada sofística. Els sofistes eren com els futbolistes actuals i se'ls criticava per això mateix: per la facilitat com canviaven de samarreta segons qui pagués. Sòcrates va ser un d'aquests esportistes del sil·logisme i un *hooligan* seu, Plató, el va convertir en una figura heroica. Així el Sòcrates retratat en els *Diàlegs*

s'enfronta als sofistes acusant-los de no tenir l'objectiu d'assolir la veritat i el bé. Els criticats no li fan gaire cas però ja tenim servit el conflicte entre els que es prenen les coses seriosament, és a dir, moralment, i els que se les miren aixecant les celles. No va ser fàcil, però, històricament, van acabar guanyant els sofistes. I avui si hi ha avions és perquè algú va considerar una estupidesa preguntar-se si volar ens feia o no més bones persones. Però la vella discussió continua latent, i Plató revifa cada cop que algú s'enfada en veure que política i bondat no són el mateix.

DILLUNS
FRANCESC
ORTEU

DIMARTS
MONTSE
VIRGILI

DIMECRES
DAVID
CIRICI

DIJOUS
MARINA
ESPASA

DIVENDRES
ENRIC
GOMÀ

DISSABTE
ANNA
PUNSODA

DIUMENGE
ANNA
MANSO